

Regeringskansliet Justitiedepartementet

Kamerabevakning i brottsbekämpningen - ett enklare förfarande, SOU 2018:62

Datainspektionen har granskat förslaget huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter.

Datainspektionen lämnar följande synpunkter.

Generellt om tillståndskravet

Datainspektionen vill framhålla den preventiva verkan som ett tillståndsförfarande medför. Tillståndskravet innebär att man behöver ett förhandsbesked från en myndighet innan man får behandla uppgifterna. Ingen behandling som inte är tillåten bör därför förekomma. De registrerade kan utgå från att bevakning som utförs av myndigheter sker i enlighet med lagen.

Den rättspraxis som finns avseende kamerabevakning som Polismyndigheten utför på centrala gator och torg i brottsförebyggande och brottsutredande syfte har de senaste åren utvecklats till att lägga större vikt vid Polismyndighetens egen bedömning av behovet av kameror på den aktuella platsen. Datainspektionen anser trots det att tillståndsförfarandet fortfarande fyller en viktig funktion även för den kameraanvändning som sker hos Polismyndigheten och övriga myndigheter som berörs av förslagen. Det ger tillståndsmyndigheten en möjlighet att i förhand ta ställning till hur kamerabevakningen ska ske och att kunna förena ett eventuellt tillstånd med nödvändiga villkor.

Borttaget tillståndskrav för Polismyndigheten

Enligt förslaget ska Polismyndigheten inte längre behöva ansöka om tillstånd till kamerabevakning. Det främsta argumentet för att ta bort tillståndskravet är den administrativa börda som tillståndsfarandet innebär, dels med att ta fram samtliga ansökningshandlingar och dels med själva handläggningen hos tillståndsmyndigheten. Datainspektionen vill föra fram att det nödvändigtvis inte blir en mindre administrativ börda eller ett snabbare förfarande genom att ta bort tillståndsplikten för Polismyndigheten. Som utredningen föreslår, och som bland annat Polismyndigheten ställer sig positiv till, så ska Polismyndigheten själv göra en intresseavvägning enligt den föreslagna 14 § kamerabevakningslagen, för att avgöra om kamerabevakning kan ske eller inte på den aktuella platsen. För att kunna göra en sådan avvägning behöver Polismyndigheten i princip samla in samtliga uppgifter som Datainspektionen efterfrågar vid en tillståndsprövning, eftersom samma kriterier i 8 § kamerabevakningslagen ska beaktas. Intresseavvägningen ska även dokumenteras enligt lagförslaget. Därutöver behöver Polismyndigheten själv göra det arbete som Datainspektionen annars gör i sin tillståndsprövning för att kunna avgöra i vilken omfattning kamerabevakning får ske.

Vidare är det Datainspektionens erfarenhet att majoriteten av Polismyndighetens ansökningar om tillstånd till kamerabevakning (tidigare tillstånd till kameraövervakning) rör sådana platser där det krävs att en konsekvensbedömning utförs. En sådan måste göras oavsett om tillståndsplikten är kvar eller inte. Om Polismyndigheten i en konsekvensbedömning kommer fram till att riskerna för enskildas fri- och rättigheter inte går att minska i tillräcklig utsträckning utan förblir höga, så måste en begäran om förhandssamråd lämnas in till Datainspektionen som ska ta ställning till om bevakningen riskerar att strida mot brottsdatalagen. Idag när tillstånd krävs behöver Polismyndigheten inte inkomma med en separat begäran om förhandssamråd, eftersom det enligt Datainspektionens uppfattning ingår i tillståndsprövningen. Men om tillståndsplikten tas bort måste Polismyndigheten inkomma med en sådan begäran när så är nödvändigt.

Borttaget tillståndskrav för Kustbevakningen, Säkerhetspolisen och Tullverket

Övriga berörda myndigheter har inte ansökt om tillstånd till kamerabevakning i samma omfattning som Polismyndigheten, så Datainspektionen kan inte uttala sig om huruvida även dessa myndigheter har för avsikt att använda kameror på ett sådant sätt att en konsekvensbedömning

behöver utföras. I övrigt hänvisar Datainspektionen till inspektionens synpunkter under den föregående punkten.

Inget anmälningförfarande föreslås

Datainspektionen delar utredningens uppfattning att en anmälningsskyldighet inte borde införas, då fördelarna med en sådan lösning ur integritetssynpunkt inte väger över den arbetsinsats det skulle innebära hos de berörda myndigheterna och Datainspektionen. Datainspektionen kan relativt enkelt få information om vilken kamerabevakning som respektive myndighet utför. Med den dokumentationsplikt som åligger de berörda myndigheterna, både av intresseavvägningen enligt den föreslagna 14 § kamerabevakningslagen, men också av kravet i 3 kapitlet 3 § brottsdataförordningen (2018:1202) att föra en förteckning över samtliga behandlingar av personuppgifter som respektive myndighet ansvarar för, kan Datainspektionen i ett tidigt skede få ut mycket information om de olika bevakningarna för att avgöra var tillsyn är nödvändigt.

Konsekvenser av förslagen

I bedömningen av om förslagen innebär ökade kostnader för Datainspektionen utgår utredningen i sin bedömning från den ökning om cirka 20 miljoner kronor som regeringen tidigare bedömt att Datainspektionens tillkommande uppgifter och tillsyn enligt kamerabevakningslagen kommer att uppgå till. Datainspektionen vill inledningsvis understryka att myndigheten inte fått det belopp som tidigare uppgivits. I budgetpropositionen för 2019 som regeringen överlämnade den 15 november 2018 föreslås Datainspektionen tilldelas 5,7 miljoner kronor för 2019.

Efter att Datainspektionen nu har varit tillsynsmyndighet för all kamerabevakning i Sverige sedan den 25 maj och tillståndsmyndighet för kamerabevakning sedan 1 augusti i år, kan också vissa slutsatser dras avseende hur den faktiska kameraverksamheten behöver se ut för att uppfylla de krav som föreligger enligt de olika regelverk som är aktuella. Datainspektionen bedömer att förslagen innebär att tillståndsverksamheten kommer att minska med sammantaget en fjärdedels årsarbetskraft, medan tillsynsverksamheten bedöms öka med en och en halv årsarbetskraft. Eftersom en fjärdedels årsarbetskraft kan tas från tillståndsverksamheten blir den ekonomiska konsekvensen att Datainspektionens resurser behöver öka med en och en

fjärdedels årsarbetskraft. Vid en kostnad per årsarbetskraft inklusive omkostnader på 1,3 mkr medför förslagen en kostnad på cirka 1,6 mkr.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Charlotte Waller Dahlberg efter föredragning av juristen Malin Ricknäs. Vid den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Hans-Olof Lindblom medverkat.

Charlotte Waller Dahlberg, 2018-11-30 (Det här är en elektronisk signatur)